

*PROGRAMUL OPERATIONAL
AJUTORAREA PERSOANELOR DEZAVANTAJATE*

PO AD

August 2014

1. IDENTIFICARE

Statul membru: ROMÂNIA

Numele Programului Operațional:

PROGRAMUL OPERAȚIONAL AJUTORAREA PERSOANELOR DEZAVANTAJATE

PO AD

CCI: 2014RO05FMOP001

2. FORMULAREA PROGRAMULUI

Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate, numit în continuare PO AD este programul operațional care sprijină distribuirea de alimente și asistență materială de bază pentru persoanele cele mai defavorizate (menționat și ca OP I), la care se face referire în art.2(5) din Regulamentul (UE) nr. 223/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 Martie 2014 privind Fondul European de Ajutor Destinat celor mai Defavorizate Persoane.

2.1. Situația existentă

2.1.1. Identificarea tipurilor de dezavantaje materiale care vor fi abordate și justificarea selecției acestora

Alimentele reprezintă una dintre formele cele mai importante de sprijin pentru oamenii foarte săraci. Necesitatea de a satisface nevoile nutriționale este o necesitate fiziologică.

Scopul PO AD este de a spori securitatea alimentară a celor mai dezavantajate persoane, de a asigura o sursă stabilă de alimente pentru populația țintă. Totodată, acest PO va contribui la incluziunea socială a acestora, precum și la îmbunătățirea direcționării către persoanele nevoiașe.

Raportul Crucii Roșii „Gândește diferit - Impactul umanitar al crizei economice în Europa” emis în 2014 menționează că: „Un procent substanțial de Societăți Naționale au raportat un număr tot mai mare de persoane ce trăiesc sub pragul sărăciei și au nevoie de asistență, de asemenea o creștere în intensitate a sărăciei însemnând că cei săraci sunt acum și mai săraci precum și un decalaj tot mai mare între bogați și săraci”.

În România, gradul de sărăcie și de excluziune socială este mare, 42 % din populație fiind expusă la astfel de riscuri în 2012, comparativ cu media UE de aproximativ 24,8 %. În 2012, 22,6% din totalul populației române se aflau în risc de sărăcie (cu un venit mai mic de 60 % din venitul mediu disponibil), 29,9% se confruntau cu lipsuri materiale severe iar 7,4% locuiau în gospodării cu intensitate de lucru foarte scăzută. (Date furnizate de Eurostat)

Persoane supuse riscului de sărăcie sau excluziune socială (%)

<i>Indicator</i>	<i>Procent persoane supuse riscului de sărăcie sau excluziune socială</i>	
	<i>2007</i>	<i>2012</i>
România	45,9	42

Sursa: Eurostat

România are cea mai mare cotă din UE de populație care trăiește în zonele rurale (45 % din totalul populației) și, conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică pentru 2011, riscul de sărăcie extremă este 4 ori mai mare în zonele rurale (8,8 %) în comparație cu zonele urbane (2,2 %).

Zonele urbane afectate de sărăcie includ orașe mici care se confruntă cu îmbătrânirea demografică și depopularea, orașe mono-industriale (de exemplu orașele miniere), orașe agricole sau orașe nou înființate.

Populația cea mai afectată de sărăcie și de excluziune socială în România (vezi: Commission Services Position Paper, October 2012, p6) este grupată în următoarele categorii :

Persoanele care nu au un loc de muncă sau au venituri foarte mici

Pentru persoanele de vârstă aptă de muncă, lipsa unui loc de muncă este principala cauză a sărăciei. În anul 2011 rata lunară de șomaj pentru populația activă cuprinsă între 15-64 de ani era de 7,7%. Riscul sărăciei în cazul șomerilor este de șase ori mai mare decât în cazul persoanelor angajate.

În perioada 2009-2010, mai mult de 15% din angajați au rămas fără loc de muncă, adică aproximativ 730.000 de șomeri (Vezi: Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, O analiză Socio-Economică pentru Perioada de Programare a Fondurilor Structurale 2014-2020– Afaceri Sociale și Incluziune Socială - 2012).

Conform Eurostat, rata de sărăcie a angajaților în România în anul 2012 era cea mai mare din Europa 19,1% comparativ cu UE 28, 9,2%.

Pensionarii

În septembrie 2013, numărul pensionarilor era de 5.234.769 din care 4.681.705 erau pensionari ai sistemului de asigurări de stat (89.92%) și 553.064 persoane care au lucrat în domeniul agricol (10.78%). Pentru pensionarii sistemului de asigurări de stat media pensiei lunare este de 811 RON (180 Euro), respective 328 RON (73 Euro) pentru a doua categorie (Vezi: http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/pensii_trim_III_2013.pdf).

Cetățenii români aparținând minorității romilor

Două treimi din cetățenii români aparținând minorității romilor trăiesc în sărăcie și jumătate dintre ei sunt expuși la sărăcie extremă. În timp ce 619.000 (3,2%) din populație (Vezi : Census 2011) se declară de etnie roma, cercetările sociale efectuate de autorități naționale și internaționale sugerează că numărul persoanelor de etnie roma este mult mai mare (Vezi: Commission Services Position Paper, October 2012, p6 and p10; European Council

Recommendations on Romania's National Reform Programme, June 2013, p6).

Persoanele cu dizabilități:

În anul 2013, numărul persoanelor cu dizabilități din România era de 700.736 de persoane, 3,71% din populația țării. (Vezi: Direcția pentru Persoanele cu Dizabilități, Iunie 2013). Dintre acestea 61.043 (8.8%) sunt copii sub 18 ani, 639.693 sunt adulți (91.2%). Marea majoritate (683.921 persoane, respectiv 97.6%) (Vezi: http://www.mmuncii.ro/j3/images/buletin_statistic/hand_sem_I_2013.pdf) sunt în îngrijirea familiilor și/sau duc o viață independentă.

Copiii și tinerii:

Una dintre cele mai afectate categorii de persoane afectate de sărăcie sunt copiii și tinerii. În anul 2011, aproximativ 320.000 de copii (cu vârste cuprinse între 0 și 17 ani) trăiau în sărăcie extremă, copiii din zonele rurale și copiii de etnie roma fiind cei mai afectați. Rata de sărăcie în rândul copiilor din zona urbană era de doar 3,5% în anul 2011 dar în zona rurală această rată era de 12,4%. Ratele sunt semnificativ mai mari în cazul copiilor de etnie roma: 27,3% pentru copiii din zona urbană și 41,1% pentru copiii din zona rurală. (Sursa: INS).

România are o rată scăzută de frecvență școlară în ciclul primar și secundar. Ne-înscierea la școală este de 1,5-2% în cazul copiilor în vârstă de 8 ani și crește până la 5-6% în cazul copiilor în vârstă de 10 ani. (sursa: INS).

Principala cauză a abandonului școlar, identificat atât de școală cât și de familie este cea economică. Criza economică a făcut imposibil pentru multe familii să suporte costurile educației copiilor, mai ales în ciclurile superioare.

Abandonul școlar timpuriu rămâne o problemă importantă pentru România (Vezi *Commission Services Position Paper, October 2012, p6; National Reform Programme 2011-2013 Progress Report, March 2013, p15; European Council Recommendations on Romania's National Reform Programme, June 2013 p7 and p10*) având un trend negativ în ceea ce privește atingerea țintelor Europa 2020 până la recesiunea din anul 2010 (de la 15,9% în 2008 la 18,4% în 2010) și un trend staționar din 2011 până în 2012 – 17,4%, în ciuda programelor dezvoltate la nivel național și local. Categoriile cu cel mai mare risc sunt copii și tinerii din comunități dezavantajate, elevii din zonele rurale (mai ales băieții cu vârste cuprinse între 11 și 14 ani), copiii aparținând etniei roma.

Politica în privința combaterii sărăciei este elaborată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV). În prezent este în curs de elaborare Strategia Națională privind Combaterea Sărăciei și Promovarea incluziunii sociale – MMFPSPV. Această strategie este o măsură suplimentară asumată de Guvernul României pentru consolidarea politicilor existente care vizează combaterea sărăciei în România. De asemenea, strategia va avea un plan de acțiune operațional și comprehensiv, inclusiv un mecanism de monitorizare cu indicatori.

Având în vedere faptul ca grupul țintă al Strategiei Naționale pentru reducerea sărăciei și promovarea incluziunii sociale 2014-2010 este reprezentat de persoanele/grupurile vulnerabile și cele afectate de sărăcie, iar ținta asumată de România prin Strategia Europa 2020 este de a reduce numărul acestora cu 580.000 de persoane până în 2020, ajutoarele constând în produse alimentare, acordate prin PO AD 2014-2010, au rolul de a contribui la asigurarea unei alimentații

corespunzătoare pentru categoriile de beneficiari eligibili, ca element primordial în procesul de incluziune socială.

În aceeași măsură tot MMFPSPV are pe agenda sa actualizarea „Strategiei Naționale de Incluziune Socială a Tinerilor care părăsesc sistemul de Protecție a Copilului 2006-2008”. Politica Guvernului României în domeniul persoanelor cu dizabilități este trasată prin Strategia Națională privind Incluziunea Socială a Persoanelor cu Dizabilități 2014-2020 – „Politicile Sociale – de la reabilitarea individului la reformarea societății” strategie adoptată de guvern care este deja pusă în practică.

În aceeași măsură, prin adoptarea Hotărârea de Guvern nr. 1221/2011 pentru aprobarea *Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020* s-a avut în vedere asigurarea incluziunii socio-economice a romilor prin implementarea unor politici integrate în domeniul educației, ocupării forței de muncă, sănătății, locuirii, culturii și infrastructurii sociale. De asemenea, pentru o bună coordonare și implementare a strategiei, autoritățile române, prin grupurile de lucru create, au demarat procedurile de actualizare a *Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor*.

În contextul revizuirii strategiei, se va avea în vedere coordonarea la nivel guvernamental a finanțărilor puse la dispoziție prin diverse surse de finanțare (buget de stat, fonduri europene) și consolidarea mecanismului de monitorizare a implementării Strategiei, precum și reactualizarea planurilor de acțiuni pentru perioada 2014-2016 și 2017-2020.

La nivel european, România se înscrie în Strategia 2020 în domeniul luptei împotriva sărăciei și excluziunii. Cunoscută sub denumirea Europa 2020, strategia va ajuta Europa să-și revină în urma crizei și să devină mai puternică atât la nivel intern cât și la nivel internațional, prin promovarea competitivității, productivității, potențialului de creștere, coeziunii sociale și convergenței economice. Problema combaterii sărăciei este un obiectiv important al acestei strategii. Una dintre ținte este „Reducerea sărăciei prin reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excludere socială cu cel puțin 20 de milioane”. De asemenea, „Platforma Europeană împotriva sărăciei” este una dintre cele șapte inițiative majore ale Uniunii în combaterea sărăciei.

2.1.2. Indicarea tipurilor de dezavantaje materiale care vor fi acoperite de programul operațional.

PO AD va sprijini indivizi, familii, gospodării care sunt afectate de sărăcie, ceea ce presupune imposibilitatea de a-și asigura hrana adecvată. Sprijinul va consta în asistență în natură sub formă de alimente și rechizite pentru copiii școlari proveniți din familiile afectate de sărăcie.

2.2. Dezavantajele materiale abordate

2.2.1. Descriere

2.2.1.1. Lipsa alimentelor de bază

Fondul European de Ajutor pentru cele mai Defavorizate Persoane se va aplica pe întreg teritoriul României și va asigura un minim necesar de hrană (**pachete cu alimente de bază**) pentru aproximativ 2,5 milioane de persoane care fac parte din categoriile de beneficiari considerate la nivel național ca având nevoie de asistență materială de bază, mai ales în această perioadă de criză.

Pachetele cu alimente de bază vor fi distribuite către toate categoriile de persoane defavorizate, **inclusiv** copiii aflați sub diverse forme de școlarizare proveniți din astfel de familii defavorizate, care vor primi rechizite școlare și ghiozdane (vezi secțiunea 2.2.1.2.).

Selecția alimentelor planificate a fi distribuite cu sprijinul acestui fond va fi făcută de MFE – AM pe baza consultării partenerilor și a societății civile. Se va pune accentul pe conținutul nutrițional al alimentelor, echilibrul nutrițional asigurat de varietatea acestora și specificitatea alimentelor pentru teritoriul României.

Elementele de care se va ține seama în selectarea alimentelor vor fi: valori nutriționale, posibilitatea de depozitare și transport fără incidente, disponibilitatea pe piață, calitatea produsului.

Mecanismul care se va pune în mișcare pentru implementarea acestui fond va asigura un lanț de distribuire pe întreg teritoriul țării.

Cupoane individuale

Operațiunile de distribuire de alimente în teritoriu se vor baza pe emiterea unor **cupoane individuale** care vor atesta calitatea de apartenență la grupul țintă pentru fiecare persoană dezavantajată. Cupoanele individuale vor fi produse de Compania Națională „Imprimeria Națională” S.A. care are conform legislației naționale, drept de producere exclusivă a tipăriturilor cu caracter special. Aceste cupoane nu au valoare financiară, dar vor avea elemente de siguranță pentru a împiedica falsificarea acestora. Cuponul va fi inscripționat cu numele și prenumele persoanei respective, CNP, componența coșului alimentar și data de valabilitate a cuponului. De asemenea, acesta va respecta regulile de vizibilitate în conformitate cu Regulamentul 223/2014. Cupoanele se eliberează anual și vor avea valabilitate restrânsă.

Circuitul acestor cupoane va fi următorul:

- AM comandă cupoanele la Imprimeria Națională în funcție de baza de date furnizată de MMFPSPV.
- Imprimeria Națională transmite aceste cupoane către Instituțiile Prefectului din fiecare județ.
- Instituțiile Prefectului repartizează eşalonat cupoanele către primăriile din județ în funcție de baza de date pusă la dispoziție de AM Instituției Prefectului.
- Primăriile împreună cu reprezentanți ai Instituției Prefectului distribuie cupoanele către persoanele din grupul țintă.
- Persoanele care au primit cuponul se prezintă la primărie / depozit și ridică produsele pe baza acestui cupon.

Pentru persoanele care nu sunt deplasabile (ex: persoane cu dizabilități, persoane cu vârstă foarte înaintată), autoritățile locale vor face un parteneriat cu ONG-uri care

acționează în domeniu, selectate transparent, și vor transporta pachetele cu alimente la domiciliul persoanelor respective.

- La ridicarea pachetelor cu alimente, beneficiarii finali predau cupoanele reprezentantului primăriei. După finalizarea distribuției, primăria înaintează cupoanele Instituției Prefectului.

Predarea efectivă a pachetelor alimentare către beneficiarii finali se va face în prezența unui reprezentant al Instituției Prefectului, un reprezentant al primăriei și în prezența unui reprezentant al unui ONG selectat să asigure monitorizarea procesului de implementare.

Bunurile pot fi ridicate și de către alte persoane împuternicite. Ridicarea alimentelor se face pe baza cuponului individual, a unei declarații pe propria răspundere a persoanei care face parte din grupul țintă și se află în imposibilitatea de a se deplasa, și a cărții de identitate a persoanei împuternicite. Persoana care ridică pachetul va da o declarație pe propria răspundere că va livra pachetul la persoana care l-a împuternicit.

- Pentru o monitorizare corectă a lanțului de distribuire, cupoanele rămân la Instituția Prefectului, aceasta vor raporta către AM situația monitorizării acestora la nivelul județului respectiv.
- AM va strânge datele la nivel național, le va interpreta și va prinde situația monitorizării naționale în raportarea anuală.

Persoanele care din diverse motive obiective rămân în afara listelor inițiale care au stat la baza tipăririi cupoanelor pot fi trecute pe liste suplimentare, se vor legitima la sediul primăriei/depozitului și se vor prezenta cu cartea de identitate și un document care să le ateste apartenența la una din categoriile eligibile (ex: carnet de șomaj vizat la zi, talonul de pensii, etc)

Licitația de alimente

- **MFE va efectua licitația pentru alimente** după legislația națională în vigoare (OUG 34 /2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii).
- Achiziția va fi efectuată de Ministerul Fondurilor Europene și se va desfășura pe loturi. Loturile vor fi formate din câte 2-5 județe, inclusiv București-Ilfov.
- Documentele de achiziții vor prevedea ca una dintre obligațiile furnizorilor este de asigurare a transportului și a depozitării alimentelor la nivelul județului care face parte din lotul respectiv.
- Cheltuielile de transport și depozitare vor fi evidențiate separat de cheltuielile pentru pachetele alimentare.
- Pachetele alimentare vor fi ambalate individual de către furnizori și vor fi inscripționate conform Regulamentului 223/2014 pentru a asigura vizibilitatea fondului.

Distribuirea: In anul 2014, distribuirea alimentelor se va face o singură dată, având în vedere data aprobării Regulamentului 223/2014 iar începând cu anul 2015 distribuirea pachetelor alimentare se va face de două ori pe an.

- firmele câștigătoare vor **furniza** pachetele cu alimente la depozitele închiriate sau asigurate de acestea la nivelul fiecărui județ, în funcție de numărul de beneficiari eligibili pentru fiecare județ care intră în acest program.

- Primăriile recepționează pachetele cu alimente furnizate în depozitele județene, în prezența reprezentanților Instituției Prefectului.
- Instituția Prefectului asigură transportul acestora până la Primării.
- În urma anunțurilor făcute de Primării și în urma popularizării fondului, persoanele care aparțin grupului țintă se prezintă la sediul depozitelor locale, gestionate de primării și pe baza cupoanelor primite anterior la domiciliu, ridică alimentele.
- Instituția Prefectului, pe baza documentelor de distribuție primite (cupoanele și liste suplimentare de distribuție) de la primării, întocmesc un raport de monitorizare și va arhiva toate documentele de distribuție.
- ONG care activează în domeniu vor strânge date necesare pentru monitorizarea implementării acestui fond (împărțirea pe categorii de vârstă, sex, minorități, persoane cu dizabilități, îndeplinirea acțiunilor pentru măsurile auxiliare etc).

Măsuri auxiliare

Ajutorul alimentar este un răspuns la nevoile primordiale ale persoanelor dezavantajate. În același timp pentru a eficientiza ajutorul alimentar este necesar să se introducă măsuri suplimentare care să încurajeze inserția socială a acestor persoane.

Acestea pot fi:

- Educație cu privire la asigurarea igienei corporale, precum și a locuinței proprii;
- Facilitarea accesului la servicii de consiliere juridică, efectuate de angajații primăriilor;
- Orientare către servicii sociale, furnizate de angajații serviciilor publice de asistență socială din primării;
- Alte măsuri auxiliare puse în practică pentru același grup țintă prin operațiunile finanțate din FSE.

Măsurile expuse mai sus nu sunt exhaustive și vor fi livrate în funcție de nevoile individuale ale grupului țintă, și nu vor aduce atingere demnității persoanei.

Aceste măsuri nu vor fi finanțate din FEAD.

2.2.1.2. Lipsa rechizitelor școlare

Așa cum am subliniat, una din categoriile cele mai dezavantajate sunt copiii și tinerii. În gospodăriile persoanelor dezavantajate care fac parte din acest grup țintă, în care sunt copii cu vârstă școlară, alături de alimente, se vor oferi și **ghiozdane și rechizite școlare** care vor încuraja o frecvență sporită a școlii. Acest ajutor este o resursă pentru părinții care nu își trimit copiii la școală din cauza sărăciei. Deși învățământul este gratuit în România, menținerea unui copil la școală presupune costuri importante iar familiile sărace nu au resurse pentru astfel de cheltuieli, astfel încât rata de abandon școlar este foarte mare .

Componenta pachetelor de rechizite școlare va fi stabilită de Ministerul Educației Naționale respectând necesitățile de rechizite pentru fiecare nivel de clasă.

Elementele de care se va ține seama în selectarea rechizitelor și ghiozdanelor vor fi : necesitatea acestora, faptul că nu pun în pericol integritatea fizică a copilului.

Licitația de rechizite

- **Ministerul Educației Naționale prin Inspectoratele școlare va efectua licitația pentru rechizite** după legislația națională în vigoare (OUG 34 /2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii).
- Achiziția se va efectua anual în funcție de numărul de copii care intră în aceste categorii și se va derula la nivelul fiecărui județ și al Municipiului București.

Distribuirea:

- Fondurile necesare achiziționării rechizitelor sunt alocate anual de MEN inspectoratelor școlare.
- Școlile informează elevii asupra acestui program și ajută elevii să întocmească dosarele de participare. Aceste dosare sunt transmise la inspectorate. În funcție de numărul acestora pentru fiecare județ se va efectua achiziția.
- După ce inspectoratele derulează achizițiile, școlile transportă rechizitele la sediul lor și le distribuie elevilor din grupul țintă.

După strângerea documentelor justificative, MEN va depune o cerere de rambursare la AM (AM POCU) pentru recuperarea cheltuielilor.

Măsuri auxiliare:

Nu se aplică.

AM (AM POCU) va încheia un act delegat cu MEN pentru implementarea acestei scheme.

2.2.2. Scheme naționale

Din anul 2007 până în prezent România a beneficiat de același tip de program, adresat celor mai defavorizate persoane, și a fost finanțat din Fondul de garantare în agricultură – „Asigurarea unui surplus de alimente pentru cea mai săracă populație din Uniunea Europeană” (Provision of Surplus food for the poorest population of the European Union - **PEAD**). Ajutorul UE s-a concretizat în ajutor alimentar pentru aproximativ 2.500.000 persoane. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin Agenția de Plăți și Intervenții pentru Agricultură a fost instituția care a asigurat managementul aceluia program.

În perioada 2007-2013, Uniunea Europeană a alocat României fonduri și bunuri din stocurile de intervenție însumând un total de aproximativ **260 milioane de Euro**. România a folosit 100% din fondurile alocate către PEAD.

Comparând PEAD cu actualul program FEAD, constatăm similaritatea dintre cele două programe. **Plus valoarea** pe care FEAD o aduce începând din acest an face referire la focusarea și creșterea ajutorului oferit persoanelor defavorizate, având în vedere sumele puse la dispoziție de FEAD și Guvernul României care sunt de 2 ori mai mari decât cele din PEAD, introducerea măsurilor auxiliare de incluziune socială și încurajarea frecvenței școlare prin introducerea ajutorului sub formă de rechizite, ceea ce indirect duce la incluziunea socială a copiilor.

Program de acordare de rechizite școlare

Legea 126/2002 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență 33/2001 privind acordarea de rechizite școlare acordă rechizite școlare elevilor din învățământul de stat primar și gimnazial care sunt în întreținerea familiilor al căror venit mediu net lunar pe membru de familie este de maxim 50% din salariul de bază minim brut pe țară. Pentru anul școlar 2014-2015, s-au asigurat rechizite de bază pentru **680.000 de copii**, schema având o valoare de aproximativ **16 milioane de lei anual**.

2.3. Altele

Legea Cantinelor Sociale (Legea 208/1997). Aceste cantine funcționează la nivelul autorităților locale și oferă zilnic două mese calde în limita unei alocații de hrană prevăzută de lege. De serviciile acestor cantine pot beneficia persoane sau familii aflate în situații de dificultate, economică și socială, pensionarii, ș.a.m.d. În anul 2013, aproximativ **23.000 de români** au apelat zilnic la cantinele sociale pe întreg cuprinsul țării, având un rulaj de **60 de milioane de lei** (sursa MMFPSPV). Aceste cantine sunt fie în subordinea autorităților locale fie înființate de ONG-uri sau alți reprezentanți ai societății civile.

”Laptele și cornul” (Ordonanța de Guvern 96/2000) - Este un program național de care beneficiază toți copiii preșcolari și școlari din ciclul primar și gimnazial care frecventează o formă de învățământ. Acest program a fost dezvoltat ca un instrument prin care este vizată reducerea inegalităților sociale, copiii fiind considerați o categorie vulnerabilă, cea mai expusă riscurilor sociale. Programul livrează alimente (un corn și o cutie de lapte) zilnic în toate școlile gimnaziale și grădinițele din România. Aproximativ **2 milioane de copii** beneficiază de acest program. **Anual** se alocă aproximativ **300 de milioane de lei** pentru implementarea acestui program.

Banca de alimente

Ca răspuns la criza economică, **Crucea Roșie** din România a demarat, în septembrie 2009, Proiectul Banca de alimente, scopul acestui proiect fiind sprijinirea cu alimente de bază a familiilor/persoanelor singure care nu-și pot procura prin forțele proprii necesarul zilnic de hrană, ceea ce pe termen lung poate produce grave dezechilibre în sănătatea fizică și psihică a acestora.

Banca de alimente a Crucii Roșii Române presupune colectarea de alimente greu perisabile, donate de populație, în cadrul magazinelor partenere, stocarea, sortarea și distribuția acestora către persoanele vulnerabile.

În prezent, *Banca de alimente* se derulează în 33 de filiale de Cruce Roșie din București și din țară și are ca beneficiari peste **150.000 de persoane nevoiașe**.

“Bani de liceu” (Hotărârea de Guvern 1488/2004) Acest act normativ trasează metodologia de aplicare a programului care se adresează elevilor din licee și școli profesionale și care se află în întreținerea familiilor al căror venit brut lunar pe membru de familie este de maxim 150 de lei. De acest program au beneficiat **98.000 de elevi**, schema având o valoare anuală de aproximativ **17 milioane de lei**.

3. IMPLEMENTARE

3.1. Identificarea grupului țintă

Identificarea **grupului țintă** s-a făcut prin înființarea unor **grupuri de lucru** dedicat acestui aspect pe care Ministerul Fondurilor Europene le-a inițiat cu instituții care fac politica publică în acest domeniu, respectiv Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice – Direcția Serviciilor sociale și Incluziune socială, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție;

În cadrul întâlnirilor grupurilor de lucru s-au analizat, s-au studiat documente și s-au făcut propuneri de ajustare a categoriilor eligibile. În final s-au trasat criteriile aplicabile grupului țintă și au fost identificate categoriile eligibile.

Criteriile care au stat la baza stabilirii categoriilor de beneficiari eligibili sunt fundamentate pe lipsa de venituri sau venituri foarte reduse (pentru șomeri, pensionari, persoane beneficiare de venit minim garantat și de drepturi/măsuri reparatorii) aceștia fiind în imposibilitatea de a-și asigura o alimentație corespunzătoare. De asemenea, s-a avut în vedere situația familiilor cu mulți copii, inclusiv a familiilor monoparentale, cu venituri reduse, precum și a persoanelor cu dizabilități, expuse cu precădere riscului de sărăcie și excluziune socială.

Nu au fost luate în considerare categorii precum persoane fără adăpost sau copii ai străzii deoarece aceste categorii sunt acoperite de punerea în aplicare a Legii cantinelor sociale. 1/3 dintre aceștia sunt beneficiari și de măsuri de asistență socială, deci, de asemenea vor beneficia de produse alimentare din PO AD. Aceste grupuri se regăsesc numai în marile orașe în zone bine cunoscute și beneficiază de serviciile cantinelor sociale (ale autorităților locale sau cele private) care funcționează în zonele respective.

Toate categoriile de persoane eligibile pentru FEAD vor face parte din liste indicative, emise de serviciile sociale și instituțiile abilitate. Aceste liste vor fi centralizate într-o bază de date la nivelul Ministerului Muncii. Această bază de date se va transmite la MFE – AM care va emite cupoane individuale care să ateste apartenența la categoriile respective, autoritățile locale (primării) prin serviciile publice de asistență socială vor distribui alimentele iar ONG vor monitoriza procesul de distribuție.

Verificările în teren și cele de calitate vor fi efectuate de către reprezentanți ai Instituției Prefectului din fiecare județ și reprezentanți ai AM.

Toate organizațiile și instituțiile participante la acest proces vor fi obligate să respecte legislația relevantă în domeniul protecției datelor cu caracter personal. Se vor obține certificate care să autorizeze instituțiile și organizațiile să lucreze cu astfel de date.

Autoritatea de management responsabilă cu administrarea acestui fond va propune aprobării Guvernului criteriile care stau la baza stabilirii categoriilor de grup țintă eligibile și chiar categoriile în sine și instituțiile care participă la implementarea programului.

Punerea în aplicare a PO AD va ține cont de principiile luptei împotriva discriminării și de egalitatea dintre femei și bărbați.

Lupta împotriva discriminării este abordată de România într-o legislație specială "Ordonanța 137/2000 privind prevenirea și sancționarea oricăror forme de discriminare" iar Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este autoritatea de stat autonomă, aflată sub control parlamentar care este garantul respectării și aplicării principiului nediscriminării în România.

În ceea ce privește egalitatea între femei și bărbați, România aplică ”Legea 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați”, iar MMFPSPV este cel care monitorizează punerea în aplicare a acestei legi.

În acest sens, MFE – AM va emite instrucțiuni/ghid de implementare care vor fi difuzate către toate autoritățile locale care vor distribui alimentele și rechizitele și către ONG care vor monitoriza procesul de implementare.

3.2. Selectarea operațiunilor

O operațiune este eligibilă dacă este angajată și executată în perioada 1.12.2013 și 31.12.2023 și dacă se derulează pe teritoriul României.

Implementarea PO AD se bazează pe **trei** operațiuni de bază:

I. Achiziția alimentelor și rechizitelor școlare

Scopul acestei operațiuni va fi de achiziție a produselor alimentare de către MFE care are calitatea atât de Autoritatea de Management cât și de beneficiar.

Pentru achiziția rechizitelor școlare și a ghiozdanelor Ministerul Educației Naționale are calitatea de beneficiar.

Eligibilitatea operațiunii este determinată după tipul de operațiune:

Beneficiarul este un organism public.

Produsele achiziționate în cadrul operațiunii trebuie să respecte:

- Principiile enunțate de articolul 5 (11), (12), (13) și (14)
- Cantitățile și tipurile de produse achiziționate în cadrul operațiunii sunt în conformitate cu nevoile identificate.

II. Distribuirea alimentelor și rechizitelor școlare

Scopul acestei operațiuni va fi de distribuire a produselor alimentare și a rechizitelor școlare. Eligibilitatea operațiunii este determinată după tipul de operațiune:

Beneficiarul este un organism public.

Selecția acestui tip de operațiune este dependentă de selecția instituțiilor partenere care pun în practică aceste operațiuni (vezi cap. 3.3.) dar și de cantitățile de produse furnizate către instituțiile partenere.

Distribuirea alimentelor se va efectua prin intermediul serviciilor sociale din cadrul autorităților locale iar distribuirea rechizitelor și a ghiozdanelor se va efectua prin intermediul inspectoratelor școlare și a școlilor.

III. Activități în domeniul asistenței tehnice

Scopul va fi sprijinirea procesului și activităților care au un impact important în implementarea și derularea activităților PO AD.

Beneficiarii operațiunilor vor fi instituțiile și organizațiile partenere implicate în derularea PO.

Operațiunile care vor fi finanțate din AT vor fi cele care:

- Garantează eficiența și eficacitatea operaționalizării programului;

- Contribuie la reducerea constrângerilor administrative în operaționalizare.

Operațiunile sprijinite de PO AD nu pot primi sprijin din nici un alt instrument finanțat de UE.

3.3. Selectarea organizațiilor partenere

Implementarea PO AD distinge **două** tipuri de organizații partenere: instituții publice și organizații non-guvernamentale. Astfel, selectarea acestora se va face diferențiat: pentru instituții publice, prin desemnare iar pentru organizații partenere prin selectare transparentă, cu respectarea unor criterii stricte.

Desemnarea autorității de management (nivel național) se va efectua pentru o perioadă de 7 ani și va fi efectuată prin Hotărâre de Guvern.

Selectarea instituțiilor publice partenere (nivel național și local) s-a efectuat în funcție de **obiectul lor de activitate**:

- Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice a fost selectat ca fiind cel ce asigură politica în domeniul social și cel ce poate asigura expertiza în ceea ce privește categoriile eligibile care formează grupul țintă.
- Autoritățile locale au fost selectate având în vedere că **asigură serviciile sociale la nivel local** și știu foarte bine situația comunității pe care o reprezintă.
- Instituția Prefectului, reprezintă Guvernul în teritoriu și are capacitatea administrativă de a repartiza produsele în fiecare județ și poate asigura verificările de calitate la fiecare etapă a distribuției alimentelor în județ.

Și alte instituții publice partenere au fost luate în considerare, cele care vor avea un rol direct în derularea programului.

- Ministerul Educației Naționale a fost selectat pentru expertiza sa în ceea ce privește abandonul școlar și pachetul de rechizite școlare.

Abilitarea acestora se va face pentru întreaga perioadă de derulare a acestui program (7 ani) prin Hotărâre de Guvern, document care va governa întregul proces de implementare a PO AD.

Selectarea organizațiilor partenere non-guvernamentale care vor contribui la derularea programului se va face pe bază de competiție, prin aplicarea unor criterii transparente (criterii de calificare și criterii de selecție).

Criterii:

- Să desfășoare activități non-profit realizate în beneficiul oamenilor dezavantajați;
- Să dispună de potențial tehnic și organizațional pentru implementarea unor activități de distribuire de alimente;
- Să beneficieze de experiența de a lucra cu autoritățile locale în activități de caritate;
- Dacă ONG sau asocierile de ONG sunt de nivel național având filiale județene cu personalitate juridică.

Aceste criterii sunt analizate de AM și vor fi alese organizații care corespund acestora.

Între autoritatea de management și instituțiile și organizațiile partenere vor exista acorduri de parteneriat și acte delegate pentru toate activitățile pe care le vor efectua în cadrul programului.

3.4. Complementaritatea cu Fondul Social European (FSE)

PO AD este în acord cu direcțiile strategice stabilite prin intermediul Strategiei Europa 2020 precum și cu prevederile Regulamentului UE nr. 223/2014, urmărind reducerea riscului de sărăcie și combaterea excluziunii sociale.

În România, conform Acordului de Parteneriat cu Comisia Europeană, intervențiile susținute prin Fondul Social European vor fi implementate prin Programul Operațional Capital Uman (PO CU), pentru Obiectivele tematice 9 - Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare și 10 - Investiții în educație, formare, și formare profesională pentru dobândirea de competențe și în învățare pe tot parcursul vieții și Programul Operațional Capacitate Administrativă, pentru Obiectivul tematic 11 - Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și o administrație publică eficientă.

Având în vedere specificul celor două programe operaționale susținute prin FSE, măsurile de complementaritate vor viza doar PO CU.

Măsurile specifice FSE, operaționalizate în cadrul PO CU vor viza, în principal, măsuri active pentru susținerea politicilor naționale de promovare a incluziunii sociale și combatere a sărăciei în rândul grupurilor vulnerabile sau persoanelor excluse social pentru a îmbunătăți șansele de angajare, precum și stimularea procesului educațional și de formare profesională. În acest scop, accentul va fi pus, cu precădere, pe dezvoltarea sau eficientizarea unor politici publice în fiecare dintre ariile de intervenție identificate și mai puțin pe componentele de natură materială, de genul achiziționării de alimente sau bunuri. Pe de altă parte, regula de flexibilitate impusă intervențiilor de tip FEDR pentru PO CU este limitată la 10 % din alocarea totală a programului.

Măsurile de PO AD vor fi, de asemenea, direcționate către indivizi, dar se vor limita la persoanele cele mai dezavantajate. Nu vor fi implementate măsuri care vizează, de exemplu, creșterea șanselor de ocupare. Toate măsurile PO AD, inclusiv cele care vizează incluziunea socială, au ca scop eliminarea sărăciei manifestată prin lipsa posibilităților de asigurarea a unui nivel de bază de alimente și materiale. În acest sens, măsurile PO AD nu vor include activități în domeniul activării ocupaționale, acestea fiind rezervate PO CU.

Cu toate acestea, există un risc limitat de suprapunere datorită faptului că acțiunile de incluziune socială în cadrul PO AD sunt, de asemenea, îndreptate către combaterea excluziunii sociale a persoanelor, familiilor și grupurilor sociale vulnerabile. În acest sens, este necesară coordonarea între acțiunile susținute de cele două programe.

Coordonarea este asigurată, la nivel formal, prin asigurarea managementului celor două fonduri de către o singură Autoritate de Management, AM PO CU fiind AM și pentru PO AD, asigurându-se astfel un fundament solid pentru coordonarea activităților și evitarea eventualelor situații de dublă-finanțare.

De asemenea, operarea cu instrumente precum datele personale, cu respectarea prevederilor comunitare și naționale în domeniu, atât în cazul PO CU, cât și PO AD și utilizarea unui sistem unic electronic de monitorizare va reduce riscul de duplicare a intervențiilor finanțate din FSE și FEAD și facilitarea unui sistem de monitorizare eficient.

3.5. Sistemul instituțional

În conformitate cu **Art.7(4)(a)** instituțiile desemnate de România pentru implementarea Fondului European de Ajutor pentru Persoanele cele mai Defavorizate vor colabora pentru o implementare în bune condiții a acestuia, asigurând fiecare un rol important în mecanismul de implementare. Astfel:

Autoritatea de Audit de pe lângă Curtea de Conturi (AA)

Autoritate independentă de oricare autoritate implicată în acest sistem, AA este autoritate de audit pentru toate operațiunile co-finanțate din fondurile structurale din România.

Autoritate de Management – Ministerul Fondurilor Europene (MFE)

Asigură gestionarea PO AD prin Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Capital Uman (FSE);

Autoritatea de Certificare și Plată (ACP) din cadrul Ministerului Finanțelor Publice

Este autoritate de certificare pentru toate operațiunile co-finanțate din fondurile structurale din România. Aceeași instituție este și organismul în conturile căruia CE va vărsa fondurile.

Plățile de la CE efectuate ca rambursări pentru declarații de cheltuieli depuse de ACP sunt eligibile de la 1 ianuarie 2014 și vor fi făcute în conturile ACP deschise în acest scop.

3.6. Monitorizare și evaluare

Autoritatea de Management va depune până în data de 30 iunie a fiecărui an un **raport anual** de implementare a PO AD pentru anul financiar anterior. **Raportul final** de implementare a PO AD va fi depus la Comisia Europeană până în data de 30 septembrie 2023.

În conformitate cu articolele 16 (1), 17(3) și 18 din Regulamentul 223/2014 vor fi efectuate **evaluări ex-ante, intermediare și ex-post** pentru a evalua eficiența și eficacitatea PO AD, pentru a îmbunătăți structura și calitatea implementării acestuia. Aceste evaluări vor fi executate de evaluatori independenți.

Evaluarea Ex-post va fi dusă la îndeplinire nu mai târziu de patru ani după încheierea perioadei de programare (31 decembrie 2024). Această evaluare va fi făcută de Comisia Europeană în cooperare cu statul Membru, cu asistența unor experți independenți.

În 2017 și 2022, Autoritatea de Management va efectua un studiu asupra grupului țintă după un format adoptat de către Comisie.

Autoritatea de management va ține cont de principiile stabilite în Regulamentul 223/2014, art.5.

Aplicarea principiilor descrise la art.5 în pregătirea PO AD a fost asigurată prin procesul participativ al actorilor interesați la trasarea PO. În aceeași măsură, se va constitui un **grup de lucru** pentru monitorizarea implementării PO din care vor face parte toate instituțiile implicate în procesul de implementare.

Monitorizarea efectivă a modalității de implementare a programului se va baza pe datele colectate din teritoriu (autorități locale, prefecturi și ONG). Când vor fi colectate cupoanele individuale, la Instituția Prefectului se va face o raportare finală către AM care va ține cont de

indicatorii care trebuie monitorizați în conformitate cu modelele oferite de **Actul Delegat adoptat de Comisia Europeană la 17 iulie 2014**. Date suplimentare vor fi colectate de ONG și vor respecta modelele oferite de CE. Aceste rapoarte vor fi înaintate către AM care va întocmi un raport la nivel național.

AM va procesa toate datele necesare care vor fi luate în considerare pentru raportul anual și pentru alte raportări, statistici și studii necesare AM.

Aceste date vor fi înregistrate la nivel național în sistemul electronic de monitorizare și vor respecta **Actul Delegat adoptat de CE la 13 martie 2014**.

3.7. Asistență Tehnică

Reușita implementării PO AD va consta și în operaționalizarea sistemului de implementare a acestui program.

Beneficiarii acestei categorii de cheltuieli vor fi instituții publice care fac parte din sistemul de implementare și organizațiile partenere (ONG).

Operațiunile care vor fi finanțate din asistență tehnică vor fi cele de sprijinire a procesului de implementare.

Asistența tehnică va fi folosită pentru:

1. Întărirea capacității administrative a diferitelor autorități de a implementa acest program operațional:
 - Acoperirea costurilor de personal pentru a asigura implementarea adecvată a programului;
 - Îmbunătățirea calificării personalului implicat în implementarea PO AD;
 - Costuri de deplasare și cazare pentru personalul care participă la implementarea PO;
 - Costuri indirecte;
2. Implementarea și managementul implementării programului:
 - Achiziția de echipamente IT și de birotică, materiale consumabile și accesorii;
 - Acoperirea costurilor de operare a echipamentelor, achiziția de licențe și softuri, ca și servicii ITC pentru implementarea eficientă a programului;
 - Dezvoltarea și mentenanța sistemului IT care sprijină operarea PO AD;
 - Emiterea și distribuirea cupoanelor individuale;
 - Realizarea de proceduri de lucru pentru implementarea programului.
3. Vizibilitate, informare și comunicare
 - Campanii de informare;
 - Organizarea întâlnirilor, conferințelor, călătoriilor de studiu;
 - Implementarea de activități de informare și promovare;
4. Control
 - Sprijinirea activității de control intern;

- Verificări la fața locului;
 - Verificări de calitate a produselor oferite;
5. Evaluare
- Pregătirea de analize, studii, raportări, evaluări;
 - Costuri financiare ale procesului de evaluare;

La nivel de **organizații partenere** (ONG) asistența tehnică va sprijini instruirea personalului (financiar, verificări), echipamente IT și de birotică, softuri, materiale consumabile și accesorii necesare derulării în bune condiții a activității zilnice.

4. IMPLICAREA ACTORILOR INTERESAȚI

Pentru **stabilirea grupului țintă și pentru redactarea programului operațional** au avut loc întâlniri cu instituții publice din România care fac politica publică în domeniul persoanelor cele mai dezavantajate și cu alte organizații care activează în domeniul social. Astfel, reprezentanții MFE-DGAPE au avut întâlniri succesive cu:

- **Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice;**
- **Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă;**
- **Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție;**
- **Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (pentru pachetul de alimente distribuit) ;**
- **Agencia de Plăți și Intervenții pentru Agricultură (organizator al schemei anterioare PEAD);**
- **Asociația Națională a Pensionarilor din România (reprezentanți ai grupului țintă);**
- **Consiliile Județene (autorități locale);**
- **Asociația Comunelor din România (autorități locale-partener în implementare);**
- **Crucea Roșie (societate civilă);**
- **Asociația Ovidiu Ro (societate civilă).**

În urma discuțiilor cu toți partenerii pentru implementarea FEAD, analizând toate propunerile acestora și făcând studiu de caz și simulări pentru fiecare propunere în parte, următoarele acțiuni au fost propuse a fi acceptate de MFE pentru a fi introduse în legislația care va guverna FEAD :

- **Introducerea rechizitelor școlare** pentru copiii defavorizați (cei peste 6 ani);
- **Introducerea categoriei care cuprinde tinerii peste vârsta de 18 ani** care părăsesc sistemul de protecție a copilului. (propunere ANPDCA).
- Introducerea în legislația aferentă a încă unei categorii eligibile de grup țintă, prin sintagma **alte categorii sociale stabilite prin Hotărârea Consiliului Local**, pentru persoanele care sunt în situații deosebite din cauza unor calamități naturale (și-au pierdut casa la inundații sau într-un incendiu, etc). Pentru această categorie se va aplica o limită la numărul de beneficiari de maxim 10% din numărul persoanelor din celelalte categorii (propunere ACoR).

- **Reducerea cantității de făină și creșterea substanțială a cantității de carne** din cadrul pachetului cu alimente (propunere ACoR și APR).
- **Introducerea unui prag de 400 de lei pentru șomerii indemnizați**, pentru a avea o coerență a pragurilor de venit cumulat în cazul categoriilor eligibile (șomerii indemnizați și pensionarii).

Ținând cont de poziția actorilor interesați, implicarea acestora în trasarea programului înseamnă legitimitate sporită a deciziilor luate.

Programul Operațional este pus în consultare pe site-ul MFE, www.fonduri-ue.ro unde foarte mulți parteneri sociali au posibilitatea de a transmite sugestii și propuneri pentru îmbunătățirea documentului.

5. PLANIFICAREA FINANCIARĂ

PO AD va fi finanțat din fonduri UE și de la bugetul de stat în proporție de 85%, respectiv 15%. Alocările financiare pentru România în prețuri curente sunt de **442.562.008 Euro**. Contribuția de la bugetul de stat este de **78.099.178 Euro**.

Cheltuielile eligibile pentru PO AD sunt:

- Costurile cu achiziția de produse alimentare și rechizite școlare și costurile de livrare a acestora la depozitele organizațiilor partenere. Sunt eligibile și costurile cu livrarea produselor la domiciliul persoanelor care fac parte din grupul țintă;
- Costurile administrative, costuri de depozitare și de transport survenite la organizațiile partenere în cuantum de 5% din costurile de achiziție a produselor;
- Costurile de asistență tehnică în cuantum de 5% din alocarea de Program.

Acest plan financiar poate suferi modificări.

FORMULAR FINANCIAR (SECȚIUNEA 5)

5.1. Planificarea financiară a Programului Operațional cu indicarea obligațiilor anuale ale Fondului și co-finanțarea națională corespondentă pentru PO AD (In Euro)

	TOTAL	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
FEAD (a)	442.562.008	59.529.881	60.720.479	61.934.889	63.173.586	64.437.058	65.725.799	67.040.316
Co-finanțare națională (b)*	78.099.178	10.505.274	10.715.379	10.929.687	11.148.280	11.371.246	11.598.671	11.830.644
Cheltuieli publice eligibile © = (a) + (b)	520.661.186	70.035.155	71.435.858	72.864.576	74.321.866	75.808.304	77.324.470	78.870.960
Rata de co-finanțare** (d) = (a)/(c)	0,85							

*Sumele reprezentând co-finanțarea națională au fost rotunjite în sus.

**Rata de co-finanțare care va fi rambursată este factorul (d)

5.2. Planificarea financiară care indică suma totală a resurselor financiare din PO AD pentru fiecare tip de acțiune acoperită de fond (in Euro)

Tip de acțiune	Cheltuiala publica
Total	520.661.186
Asistență tehnică	26.033.059
Costuri de implementare, din care	
Tip de acțiune 1 (alimente)	398.305.808
Măsuri auxiliare	0
Tip de acțiune 2 (rechizite)	70.289.260
Măsuri auxiliare	0
Costuri de administrare, depozitare si transport	26.033.059